

šoli vsaj za 4–5 mesecev osnivanje šolske kuhinje, ki bi ubogim malčkom dajala vsaj malo tople juhe ali mleka in kruha! Golju-fiva romantika, ki je prikazovala v našem podnežju same okrogle obraze, je že zdavnaj minila. Tudi tu vladata glad in pomanjkanje.

Da obdržimo zadevo na dnevnem redu, bi bilo prav lepo slišati, kako so organizirali

pomoč v hrani na drugih šolah; istočasno bi marsikdo iz takega poročila dobil migljaj, ki bi ga z uspehom uporabil pri lastni organizaciji »šolske kuhinje« ali kakor bi že takšno ustanovo imenovali. Predvsem pa bodi dolžnost vseh, ki nimajo »naroda« ali »ljudstva« samo na jeziku, da naše stremenje podpro in omogočijo nujno potrebno pomoč narodu!

Ekonomsko socialna preskrba učiteljstva

Vsiljena borba je ovirala učiteljstvo, njegove odbore in združenje, da se niso mogli v zadostni meri posvetiti snovanju in organiziranju ekonomsko socialnih ustanov, ki bi bile učiteljstvu v nezagadah nujno potrebne. Centralna združenja je v prvih letih, dokler še ni bila potisnjena v borbo za obrambo samostojnosti organizacije, je pokrenila vprašanje socialno ekonomskih ustanov za učitelje in je imela namen predvsem organizirati učiteljske samopomoči v vsej državi. Njena pobuda je vendarle rodila uspeh, ker so se te akcije oprijele sekcije in jo deloma tudi izvedle.

Težko je snovati take ustanove, ker se smisel zanje pri učiteljstvu prebudi šele takrat, ko nekdo teže zbolji ali ga doleti nezgoda ter je prisiljen iskati kredit za zdravljenje ali zdravlila in zdravnike v času bolezni ali ko mu je treba iti v zdravilišča ali okrevališča, in gleda, kje bi mogel ceneje izhajati. Šele tedaj se briga in izprašuje, če obstajajo učiteljske kreditne zadruge, zdravilišča in okrevališča, ki bi mu mogla priskočiti na pomoč v potrebi. Ko mora poslati otroke v srednjo šolo in drago plačevati vzdrževanje v banovinskem centru, ko otroci nimajo dobre hrane, strokovnega nadzorstva in ko so uspehi otrok v šoli slabi, tedaj se sprašuje, ali obstajajo učiteljski internati, kje so in kje bi ceneje in bolje izhajal s svojimi otroki. Ko mora plačati v mestu drago prenočišče in prehrano po hotelih, se sprašuje, če ne bi mogel dobiti to ceneje v učiteljskih domovih. Škoda, da pri večini učiteljstva ni socialni čut tako razvit, da bi se mogle na osnovi tega izvesti potrebne akcije.

Vse to je dovelo ustvaritelje »Deklaracije o smerah stanovske politike JUU« do tega, da so na glavni skupščini v Sarajevu 1935. stavili v program tudi točko o socialno ekonomski preskrbi učiteljstva s sledečo nalogo: Članstvo je treba prepričati, da niso osebne in materialne ugodnosti edine naloge organizacije. Udruženje bo štelo materialne pravice in interese članstva, a osvoboditi si je treba tudi načelo samopomoči. Za ekonomsko socialno preskrbo članstva je treba težiti k ekonomski osamosvojitvi stanu in udruženja. Zato je treba z vsemi silami podpirati vse stanovsko socialne ustanove. Treba je omogočiti, da se tudi z obveznimi prispevki te ustanove usposobijo za pomoč članstvu v vsaki težkoči in nezagodi.

Ekonomsko socialna preskrba učiteljstva se mora usmeriti na akcijo za učiteljske domove, učiteljske samopomoči, učiteljske kreditne zadruge, učiteljska zdravilišča, okrevališča in letovišča in eventualno nabavljalne in stanovanjske zadruge.

Najbolje je razvita akcija za učiteljske domove in internate. Obstajajo že učiteljski domovi v Beogradu, sekcijski učiteljski dom in učiteljski internat, ki sta last vseh sekcij odnosno sreskih društev bivšega poverjeništvu UJU v Beogradu in centralni dom JUU, Učiteljski dom in Učiteljski konvikt v Zagrebu, Učiteljska konvikta v Ljubljani in Mariboru, Dom JUU v Sarajevu, Učiteljski dom in konvikt v Novem Sadu, Dom JUU v Nišu, Učiteljski konvikt v Čačku, Učiteljski konvikt v Pančevu. Obstajajo pa tudi društva in fonde za snovanje učiteljskih domov odnosno konviktov v Banji Luki, Splitu, Skoplju, Šab-

cu, in fond sekcije za dunavsko banovino za zgraditev učiteljskega doma v Kragujevcu.

Učiteljski domovi morajo služiti za šolanje učiteljskih otrok, za otroške in učiteljske ekskurzije, za prenočišča in prehrano učiteljstva v večjih centrih, kamor prihaja učiteljstvo po svojih poslih. Med počitnicami bi ti domovi lahko pripomogli k cenejšemu prirejanju učiteljskih skupščin, raznih vrst učiteljskih tečajev in učiteljskih ekskurzij po naši državi.

Učiteljske samopomoči so doslej najpopolneje organizirane v Ljubljani, kjer obstajata Učiteljska samopomoči in posebna Samopomoči učiteljskih otrok; fonde učiteljske samopomoči obstajajo tudi pri sekcijah v Zagrebu, Sarajevu, Banji Luki in Nišu. V Novem Sadu ima fond samopomoči tudi že svoj gradbeni prostor. Pri ostalih sekcijah se ti fonde šele snujejo.

Učiteljske samopomoči služijo za pomoč učiteljstvu v bolezni, za cenejše nabavljanje zdravil in plačevanje zdravnikov, za dajanje brezobrestnih posojil svojim zadržnikom, premij ob polnoletnosti učiteljskih otrok in za smrtne primere.

Učiteljska zdravilišča in okrevališča se do sedaj nahajajo v sledečih krajih: Učiteljski zdraviliški dom v Rogški Slatini, Zadruga za postavitev obmorskega učiteljskega doma v Omišlju, fond za zgraditev Planinskega učiteljskega doma v dravski banovini, Učiteljski dom v Crikvenici. Centralna uprava JUU ima dve gradbeni parceli za zgraditev Učiteljskega zdravstvenega doma v Banji Koviljači, ki sta ju poklonili udruženju gg. Mara in Milan Rabrenović in pok. Vojislav Kačavenda. Učiteljstvo dunavske banovine ima srbski Učiteljski dom v Omišlju na otoku Krku. V pogledu učiteljskih zdravilišč, okrevališč in letovišč stoji učiteljstvo zelo slabo in bo treba pokreniti resno akcijo za zdravstveno zboljšanje učiteljstva. Jasno je, da brez žrtev ne bo nobenega uspeha, zato je potrebno, da se po sreskih društvih JUU izvede obširna akcija, ki bi zbudila socialno zavest učiteljstva, ki bi bila najtrdnjša osnova za resno akcijo v tej smeri. Učiteljstvo bi moralo pristati na prostovoljne redne prispevke, ali pa pristati na zahtevo pri oblaščeh, da s posebno uredbo izvede uradno obvezno prispevanje potrebnih sredstev pri vsem učiteljstvu v to svrhu, kakor je to že organizirano pri nekaterih vrstah državnega uradništva. Osnova za to je podana tudi v § 103. zak. o narodnih šolah.

Učiteljske kreditne zadruge obstajajo doslej v sledečih krajih države: Učiteljska kreditna zadruga v Beogradu, Učiteljska delniška družba v Beogradu, Učiteljska kreditna zadruga v Zagrebu, Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, Učiteljska kreditna zadruga v Celju, a poleg teh obstajajo še učiteljske kreditne zadruge v Nišu, Užicah, Arilju, Užički Požegi, Pirotu in v drugih srezih in banovinah (vsega približno 30). Te kreditne zadruge služijo dovoljevanju hitrega in cenenege kredita učiteljstvu v primeru potrebe. Lahko bi obstajale podružnice v vsakem srezu, ako že ne morejo obstajati samostojne kreditne zadruge. Učiteljstvo se ne zaveda, kašen kapital bi lahko ustvarilo v korist stanu, ako bi se vse denarne ustanove učiteljstva koncentrirale v učiteljskih kre-

ditnih združenj in ako bi se osnovala zveza učiteljskih kreditnih združenj ter bi se na ta način izvršila koncentracija učiteljskega kapitala in denarnega prometa.

Učiteljske nabavljalne in stanovanjske zadruge so osnovane v sledečih krajih: Učiteljska kreditna zadruga v Celju, v Ljubljani obstajata Učiteljska tiskarna in knjigarna s podružnico v Mariboru, ki nabavljata in izdeluje za učiteljstvo šolske in druge pisarniške potrebščine in tiskovine, v Beogradu se snuje »Bodočnost«, učiteljska stanovanjska zadruga za etažno svojino. Koliko učiteljskega kapitala je vloženega v tem Savezu, se lahko izračuna, ako se seštejejo deleži vsega učiteljstva po 360 din, in to za kakih 10 let nazaj in pa tudi za vsakega bodočega učitelja, ki mora ta delež vplačati. Koliko koristi ima učiteljstvo od teh deležev, se momentano ne da ugotoviti, a gotovo je, da bi se moralo s tem kapitalom nekaj ukreniti za direktno korist učiteljstva tako v mestu kakor na deželi. Centralni upravi JUU se kot najnujnejši vsiljuje v reševanje sledeči problemi: treba bo urediti pravne odnose imovine bivšega poverjeništvu UJU v Beogradu napram lastnikom, to je onim sreskim društvom, ki so bila sestavni del bivšega poverjeništvu Beograd.

Pri skupnem domu JUU v Beogradu je treba najprej od beograjske občine odkupiti prostor, na katerem dom stoji in nato dvigniti za eno nadstropje, opremljeno z manjšimi sobami in potrebnim komfortom za starejše učitelje in družine, ker je sedanji dom postal pretesen in ne more več služiti svojemu namenu. Pojavlja se tudi vprašanje menze za cenejšo prehrano učiteljem, obiskovalcem doma.

Reguliranje odnošajev skupne lastnine bivšega poverjeništvu UJU Beograd do učiteljstva, ki je solastnik te imovine, je treba rešiti z omogočitvijo odločanja vsem solastnikom. Zato je bilo to vprašanje pokrenjeno že na pretekli skupščini v Zagrebu.

Na žalost to vprašanje ni bilo rešeno in zaključeno. Skupščina lastnikov je izjavila,

da se mora ta skupna imovina postaviti na združeno podlago. S pristankom lastnikov bi se mogla delitev čistega dobička prenesti na sekcijske fonde v svrhu osnovanja in podpore navedenim socialnim ustanovam za ekonomsko socialno preskrbo učiteljstva, da bi se z delitvijo na sreska društva ne razdelil denar na premajhne dele in da se ne bi uporabil in svrhe, od katerih učiteljstvo ne bi imelo večje koristi. Regulirati bo treba upravljanje zadužbin, ki so v okrilju te imovine in fonda učiteljskih sirot.

Ko pregledamo vse gornje probleme, tedaj šele občutimo potrebo koncentriranja vseh učiteljskih moči pri skupnem delu zaradi pravilnega reševanja naznačenih problemov za bodočnost. Pri tem vprašanju naj bi se združili vsi učitelji in vse učiteljske skupine in začeli delovati za uresničenje gornjih smotrov za gospodarsko socialno preskrbo učiteljstva. Ni mogoče, da bi vse omenjene akcije izvedla centralna uprava. Ona je lahko samo iniciator in regulator teh pobud. Delo za snovanje teh ustanov je treba prenesti na vse edince JUU, predvsem na sekcije, ki so poklicane, da se v prvi vrsti brigajo za snovanje socialno ekonomskih ustanov za učiteljstvo. Iz tega razloga je tudi pokrenjeno vprašanje, da se s pravili odnosno z izpremembo pravil regulira vprašanje na ta način, da pripada sekcijam naloga snovanja in delovanja za ekonomsko socialne ustanove za preskrbo učiteljstva. Centralni upravi bi se naložila dolžnost koncentracije vseh moči za reševanje šolskih stanovsko političnih in personalno pravnih vprašanj šole in učiteljstva.

Centralna uprava JUU je osnovala sledeče fonde za to akcijo: Socialni fond, Podporni fond za zaščito članstva JUU, Fond za zgradbo zdravilišč in okrevališč, Fond za zdravljenje v Banji Koviljači, Fond za dom JUU v Beogradu, Fond za tisk in propagando, Fond za kulturno prosvetno akcijo in Rezervni fond. Ti fonde bodo služili kot osnova za razvoj opisanih akcij.

Ivan Dimnik.

Naše šolstvo in prosveta

Iz poročila za X. redno zasedanje banškega sveta dravske banovine, ki ga je podal načelnik prosvetnega oddelka, g. dr. Lovro Sušnik, posnemamo sledeče podatke:

Stanje ljudskih šol.

Po stanju 1. novembra 1938. je v dravski banovini 868 ljudskih šol, tedaj 8 več kot lani. Med njimi je 13 zasebnih, 7 ambulantnih in 11 zasilnih, dalje 5 specialnih, in sicer: gluho-nemnica v Ljubljani, zavod za slepe otroke v Kočevju, dve pomožni šoli v Ljubljani in Mariboru ter deško vzgajališče na Selu v Ljubljani. Vse imajo organizirano osnovno in višjo ljudsko šolo.

Poleg ljudskih šol je bilo 53 otroških vrtcev (44 državnih, 9 zasebnih) in 19 zavetišč (9 javnih in 10 zasebnih).

Skupaj je v banovini 940 ljudskošolskih in njim sorodnih edinic.

Poleg teh je še 12 ustanovljenih, a ne odprtih ljudskih šol. Odprte niso še iz različnih vzrokov, največ zaradi pomanjkanja prostorov oziroma potrebnih kreditov.

Število oddelkov.

Sol z 1 temelj. odd. je	103 (od lani - 3);
.. 2	.. 171 (.. .. + 5);
.. 3	.. 136 (.. .. + 2);
.. 4	.. 120 (.. .. + 2);
.. 5	.. 115 (.. .. + 5);
.. 6	.. 161 (.. .. + 2);
.. 7	.. 51 (.. .. + 7);
.. 8	.. 11 (.. .. - 2);

Skupaj 868 (od lani + 8)

temeljnih oddelkov.

Napredek k višji organiziranosti pouka je znaten.

Po številu vseh oddelkov sploh pa se razdeli 868 ljudskih šol takole:

Po	1 oddelk imajo	103 šole,
..	2 oddelka ima	172 šol,
..	3 oddelke	.. 121 ..
..	4	.. 106 ..
..	5 oddelkov	.. 72 ..
..	6	.. 108 ..
..	7	.. 40 ..
..	8	.. 40 ..
..	9	.. 22 ..
..	10	.. 33 ..
..	11	.. 14 ..
..	12	.. 11 ..
..	13	.. 10 ..
..	14	.. 5 ..
..	15	imajo 3 šole,
..	16	imata 2 šoli,
..	17	imajo 3 šole,
..	18	ima 1 šola,
..	20	.. 1 ..
..	21	.. 1 ..
..	22	.. 1 ..

Na ljudskih šolah je vseh oddelkov 4065. Otroški vrtci imajo 77 oddelkov, zavetišča pa 24.

Vseh oddelkov je torej skupaj 4166. Med temi je specialnih oddelkov 50 (za slepe 3, za gluho-nemne 11, za manj nadarjene 33, v deškem vzgajališču 2 in v gozdni šoli 1); ambulantne šole imajo skupaj 7 oddelkov, zasilne šole 11, manjšinske šole z nemškimi učim je-

„Moj oddelk“

Iz razgovora z Milošem Ledinekom, čigar monografija razreda bo kmalu na svetlem. Izda jo zadruga »Pedagoški tisk« v Mariboru.

Današnji čas je tak, da v skrbeh za bodočnost naše mladine tipamo po novih potih vzgojnega oblikovanja. Razvoj človeške družbe, njene tehnike in kulture stavlja učitelju neštete nove naloge, ki so mnogo težje kakor so bile pred desetletji. Močne pobude za novodobno delo na vzgojnem polju je dajal zlasti Maribor, kjer so se v »Pedagoški centrali« že v prvih povojnih letih zbirali dela voljni učitelji od blizu in daleč. V bogati knjižnici je pri debatnih večerih vznikla marsikatera misel o preosnovi slovenskega šolstva. Ob dolgoletnem vztrajnem hotenju se je položila zbrala skupina mariborskih pedagoških delavcev, ki je s študijem teorije in v lastno prakso širila razumevanje sodobnih pedagoških vprašanj. V svoj krog smo vabili zlasti mlade tovariše. Med prvimi je pred 12 leti prišel tov. Miloš Ledinec, ki je posebej poudarjal, da ga pošilja njegov upravitelj tov. Doberšek s Prevalj. Z neodložljivo nujnostjo se je lotil študija in — vključ daljavi 70 km — ni manjal pri nobenem sestanku... Skoraj vsako drugo nedeljo sva se našla v knjižnici, zlasti pozneje, ko je služboval v hribovitih krajih.

Ko je pred leti prišel v mariborsko okolico, je bilo njegovemu hrepenanju po pedagoški izpopolnitvi najlepše zadoščeno. Miloš je rasel od leta do leta, predlanskim je dobil odličn poljet v »Učiteljskem pokretu«, ki ga je vsega prevzel. Večkrat je predaval po zborovanjih naših društev, lani celo na ljubljanskem počitniškem tečaju, v »Popotniku« sodeluje že 10 let, zlasti s posrečeni mi primeri iz svoje prakse.

Lansko jesen mi je zaupal, da pripravljaj svoje prvo delo za tisk. Nedavno je prvi del končal. Zato sem ga pred dnevi po debatnem večeru v »Pedagoški centrali« naprosil za razgovor — »intervju«. Vedel sem, da je ob takih prilikah posebno dobre volje, češ da je med pedagoški najsrečnejši. In res! V »Canekarjevi sobi« Nabavljalne zadruge se da kaj prijetno kramljati.

Beseda je dala besedo in razgovor s prijateljem Milošem je dobil takole podobo:

1. Kaj te je privedlo k monografiji »Moj oddelk«? Kako je delo nastalo?

Odkrito povedano: delo je nastalo bolj slučajno! Ko sem pred 10 leti prišel med pristaje »delovne šole«, me je najbolj zanimala učna snov, mnogo bolj nego otrok sam. (Takrat sem imel komaj 4 služb. leta za seboj.) V novo smer me je spravilo delo na Tezni pri Mariboru. Delavsko predmestje s težkimi socialnimi in vzgojnimi prilikami mi je odpiralo oči za nove probleme. Delo v najvišjem razredu me je napotilo, da sem beležil razmere otrok, prehrano, pojave v predpuberteti in deloma puberteti; vrednotenje otroka iz novih vidikov mi je dajalo pobude tudi v šolskem delu. Vendar me je v tem času vsega prevzelo mladinoslovje. Iz beležk se je pred tremi leti že razvilo bolj načrtno opazovanje, lani sem se celo »pregrešil« z raziskovanjem inteligenčnega stanja svojih otrok v razredu. V tem času je k načrtnemu delu mnogo pripomogel delovni načrt »Učiteljskega pokreta«.

Na prošnjo drugih sem na lanskem počitniškem tečaju podal drobec svojih izsledkov, ki so pokazali uporabnost raziskovanja za šolsko delo v razredu. Sam veš, da je moje prizadevanje takrat naletelo na odobravanje. Na prigovarjanje prijateljev bi naj dal rokopis »Pedag. tisku« v objavo. Meni se je zdelo to preuranjeno. Ker so mi nekateri obljubili,

da bodo pomagali »zoretik«, sem se vdal. Tako bo v nekaj tednih moj prvi »literarni greh« zagledal beli dan. Če bo kje narobe, ne bom edini krivec!

2. Kakšen pomen naj ima tvoje delo v slovenskem pedagoškem življenju?

Odkar sem se skušal bolj poglobiti v duše otrok, mi je delo v razredu olajšano. Deco gledam z drugimi očmi, ne vidim vsepovsod hudobije, lenobe, pokvarjenosti, laži in pregrehe. Vse to ima svoje globlje vzroke... Dozdeva se mi, da me tudi deca leže razume. Vsa? Kaj še! Vse je le korak bliže cilju, je le eno izmed mnogih sredstev in pomoči, da uspešneje premostimo ovire.

Vesel bi bil, če bi moja brošura mogla pokazati slovenskemu učitelju kos poti, po kateri bo laže spoznal svojo deco, ko bo v zadovoljstvu pogledal majhen del skozi še manjše okence široke otrokove duše. Nič več. Niso pa to nikaki dokončni, še manj pa znanstveni zaključki. Tega ne mislim in tudi ne želim.

3. Poznam nekaj opisov razrednega dela v tujih literaturah. Tvoja monografija razreda se mi zdi vendar povsem originalna. Ali mi lahko v glavnem označiš vsebino svojega dela?

Gradivo sem res povsem črpal iz lastnega dela. V uvodu sem nakazal pojave, ki so me silili pred leti, da sem se začel zanimati za otroka. Nato sem nanizal rezultate o proučevanju telesnega in duševnega razvoja, napredka in ocenjevanja. Socialne prilike sem orisal šele pozneje. Zakaj obratno pot, me vprašaš? Tako je raslo v meni tekmo let — in tako naj bo napisano! Morda bi danes ubral obratno pot. V naslednjem poglavju so se mi pokazali vplivi socialnih prilik na duševna dogajanja. Skušal sem podati nekaj

profilov posameznikov, da bo študija nazornejša. Končno sledi nekaj misli o vzgojnem in metodičnem delu v razredu v sklopu z raziskovanji: sodelovanje otrok, organizacija oddelka, znanje v sodobni šoli in način šolskega dela.

4. Posebno me zanima, kakšno stališče si zavzel glede na strnjeno ali — če hočeš — »celostno« šolsko delo?

Trdim, da je celostno šolsko delo možno na vseh stopnjah ljudske šole, torej tudi na višji stopnji — v predpuberteti in puberteti. O tej razvojni stopnji pravi dr. Jeraj, da je nekaka druga sintetična razvojna stopnja, kjer učence celoto sintetično realneje oblikuje. Isto sem zaslučil tudi sam pri svojem osemletnem delu na višji stopnji. Priznam pa, da ima celostno šolsko delo na vsaki stopnji posebno obeležje. Delo v praksi bom pokazal v drugi knjigi, kjer se nameravam izpovedati glede delovne organizacije (izhodišče, delovni načrti, potek podrobnega dela itd.). Mislim, da se bomo najbolj razumeli, če bom pokazal vse to na eni izmed mnogih enot in na dveh primerih podrobnega načrta za VI.—VIII. šolsko leto.

5. Službuješ v industrijskem kraju in se izsledki nanašajo na proletarske razmere. Ali bo tudi vaški učitelj mogel kaj pridobiti s tvojim delom?

Res so moja raziskovanja izšla iz naših tezenskih razmer. Vendar se mi zdi, da bo tudi v ašk i učitelj (v kmečkem okolju) prav tako našel drobtino ali dve, ki ga bosta opozorili na to in ono. Povedati moram, da sem imel v razredu manjše število otrok, ker bi bila sicer opazovanja otežkočena. Vem, da so danes razredi, ki imajo po 60—80 ali več otrok. Vsem tem lahko služi moje delo kot močen argument, da je mladinoslovno uteme-

zikom 28, z madžarskim učnim jezikom pa 4 oddelke.

V času od 1. novembra 1937. do 1. novembra 1938. je bilo na novo ustanovljenih 109 oddelkov in ukinjenih 51 oddelkov tako, da je njih število naraslo za 58. Ker je v nerazdeljenih šolah z enim samim oddelkom pouk za učitelja zelo naporen, za otroke pa manj uspešen, zato je treba delati na tem, da se, kjer koli je le mogoče, ustanovi še drugi oddelk. Predvidenih je še nekaj razširitev posameznih šol, kar pa se v smislu zakonskih predpisov more izvršiti le v času od 1. maja do 30. oktobra vsakega leta.

Vse ljudske šole in vrste imajo 2869 (od lani + 53) učilnic, manjka jih torej 1297. V privatnih šolah jih je 65. Zato se mora v mnogih šolah vršiti menjalni dopoldanski in popoldanski pouk, kar močno ovira redno šolsko delo in onemogoča temeljito zračenje in čiščenje učnih prostorov. Pozimi se mora popoldanski pouk zaradi kratkega dneva v mnogih krajih predčasno končati.

Učiteljstvo.

Dočim je bilo lani 4205 učnih oseb, jih je letos bilo na dan 1. novembra 1938. skupaj 4377, in sicer 1550 moških in 2827 žensk. Letos jih je torej 172 več kot lani. Med temi 4377 je 13 kontraktualcev in 44 dnevničarjev. Sreskih šolskih nadzornikov je 29. Otroških vrtnaric je 70. Dodeljenih je banski upravi 40 učiteljev oziroma učiteljic, sreskim načelstvom 44, gospodinjskim šolam 13, Glasbenima maticama v Ljubljani in Mariboru 4, kazniški šoli v Mariboru 1, kralj. konzulatu v Celovcu 1, izseljencem 4, meščanskim šolam 79, drugim 4; v višjih pedagoških šolah študija 38 učnih oseb, a v tečaju za obvezno telesno vzgojo 5. Z ljudskih šol je torej skupaj oddeljenih 233 učnih oseb.

Če prištejemo tej vsoti 233 še 29 sreskih šolskih nadzornikov, 17 učnih oseb, ki vrše službo v zavetiščih, 33 državnih veroučiteljev,

60 učiteljic ženskih ročnih del, 12 predmetnih učiteljev (10 za srbohrvaščino, 2 za petje), 10 upraviteljev, oproščenih razrednega pouka zaradi velikega števila oddelkov v poverjenih jim šolah, ter 16 nadštevlnih učnih oseb, t. j. skupaj 177 učnih moči, vidimo, da je 410 učnih oseb brez oddelka, v katerem številu pa niso všteti učitelji in učiteljice, ki so na daljšem bolezenskem dopustu.

Potemtakem poučuje v oddelkih le 3967 učnih oseb. Ker pa je v vseh ljudskih šolah 4166 oddelkov, manjka še 199 oddelkovnih učiteljev.

Po tukajšnji evidenci pa prosi za sprejem v državno učiteljsko službo še iz leta 1934. — 13 abiturientk, iz leta 1935. — 16 abiturientov in 23 abiturientk, iz leta 1936. — 34 abiturientov in 70 abiturientk, iz leta 1937. — 20 abiturientov in 21 abiturientk, iz leta 1938. — 3 abiturientke, skupaj 70 abiturientov in 130 abiturientk, to je 200 novih učnih moči, torej skoraj prav toliko, kot jih manjka.

Ker novega naraščaja za učiteljšč tudi v prihodnjem letu še ne bo, je verjetno, da bodo še čakajoči po večini sprejeti v državno službo in bo po namesto preobilice kandidatorov, ki se je toliko govorilo o njej, pojavilo njih pomanjkanje.

V času od 1. novembra 1937. do 1. novembra 1938. je bilo poleg 18 bivših učiteljev (6 reaktiviranih, 12 po vrnitvi od vojaščine) sprejetih v državno službo 249 abiturientov in abiturientk; od teh je bilo postavljenih v dravsko banovino 236 (36 moških in 200 žensk), v druge banovine pa 13 (4 moški in 9 žensk).

Ostavko na državno službo je podalo v tem času 34 učnih oseb (7 moških in 27 žensk), umrlo jih je 13, upokojenih je bilo 52, skupaj 99.

Premestitev po prošnji je bilo skupaj 411, po službeni potrebi 25 (od teh 13 zaradi ukinitve oddelkov), po kazni 3. (Dalje prih.)

Učiteljski smučarski tečaj

Če sodobnemu smučarskemu športu odzvememo edino nesmiselno točko — rekordstvo, se nam pokaže kot nenadkriljiv v svoji polnovrednosti in klasični lepoti. Dejstvo je, da po plemenitosti vsebine prekaša vse druge, poleg tega pa je tudi življenjsko praktičen. Zato je povsem umljivo, če se zadnja leta med učiteljskim vedno močnejše uveljavlja prizadevanje nekaterih, ki pravilno gledajo na stvar, da bi se smučanje uvedlo kot predmet v šolo, in sicer prvenstveno v planinskih šolah, kjer pridejo smučji v poštev kot prometno sredstvo, ker bi se s tem močno omejili zimski izostanki. Za praktično izvedbo tega načrta pa je nujno potrebna strokovna usposobljenost učiteljev. V tem smislu se je v dneh od 5. do 12. t. m. vršil na Gorjušah prvi metodični smučarski tečaj za ljudskošolske učitelje, ki ga je priredil Jugoslov. zimsko športna zveza v Ljubljani. Tečaj je obsegal tudi praktične nastope s šolsko mladino. Prijetna dolžnost mi je, da se v imenu absolventov tečaja Zvezji zahvalim za razumevanje naših nalog, enako tudi kr. banski upravi, ki nam je dovolila dopust.

Tečaja se je udeležilo 13 učiteljev. Jugoslov. zimsko športno zvezo je zastopal prof. Vinko Zaletel, tečaj pa je vodil priznani strokovnjak tov. Janko Sichel iz Škofje Loke. Njemu dolgujemo še posebno hvaležnost, ker se je sam največ trudil, da se je tečaj organiziral. V njegovi osebi se združujeta mojster v smučski tehniki in odlični pedagog. S svojim dobrodušnim in ljubeznivim nastopom nas je povezal v prijateljsko družbo, ki je osem dni preživela v pravem tovariškem delu in veselju. Ob najlepšem vremenu in ugodnih snežnih prilikah se je tečaj brez večje nesreče končal s popolnim uspehom in dvema nepozabno lepima izletoma. Tečajniki so lepo zaključili osemdnevno delo s pevskim nastopom pri nedeljski maši na Koprivniku, kjer je nekoč pel slavospeve našim planinam Valentin Vodnik.

Ko se končno ponovno zahvaljujemo prireditelju za tečaj in ko vsak po svojih močeh odhajamo na delo, izražamo željo, da bi temu tečaju sledilo še več enakih za vse tiste, ki sta jim pri srcu zimski šport in mladina. Ivo Lampič

† Ludviku Varlu v slovo

Saj se ni pretkelo leto, ko si sedel med nami, saj veš tam v tvojem VI. razredu, med drago mladino, ki Ti je, poslavljajoč se od Tebe, od Tvojega dela, še zadnjikrat okrasila Tvojo učilnico - delavnico in jo potrosilo z zelenjem in cvetjem. Ganjeni, s solzami v očeh smo se takrat ločili, ko smo si stisnili roke, ali vendar veselo razpoloženi, saj nismo slutili, da pomeni Tvoje slovo od šole, Tvoje slovo

od mladine tudi slovo od življenja. Toda žal je prišlo tako, neizbežna usoda je hotela tako. Dragi tovariš. Tudi ob Tvojem slovesu od življenja, ob Tvojem grobu, kakor ob slovesu šole, je bila zbrana okrog Tebe šolska mladina. Toda to cvetje, te bele cvetke, ki Ti jih je poklonila mladina na Tvojo krsto, na Tvoj grob, niso bile cvetke veselja, kakor tedaj, ko je želela svojemu učitelju vso srečo v zasluženem počitku — te rože včeraj so bile izraz pekoče boli, so bile izraz globoke žalosti mladine, ki se je sklanjala nemi in začudena nad prezgodaj odprtim grobom svojega vzgojitelja.

Pa ne le mladina. Mi vsi, mi Tvoji tovariši, mi Tvoji prijatelji in znanci, ki si nam bil mnogim vodnik in kažipot v življenju, mi vsi strmino nad črnim grobom in se žalostni vprašujemo: »Kaj res ni več Varla, kaj res ni več tistega našega tovariša, ki je znal z svojo vedrino in humorjem razvedriti še tako čemernega filistra?« Da, ni ga več, čeprav še ni dopolnil 54 let, čeprav še ni dovršil kar bi rad. Ni bil še upokojen, kje še, da bi užival počitek. No, dragi prijatelj — užival ga boš zdaj.

Preveč bi zavzelo prostora, če bi našteval in ocenil Tvoje nad 33-letno učiteljsko delovanje v Poljčanah. Najlepšo oceno je dalo ljudstvo samo. Ko so namreč zavzvali zvonovi in oznanili Tvojo smrt, smo slišali samo in vsepovsod: »Škoda, škoda ga je, škoda.«

Da, škoda ga je. Škoda ga je mladini, škoda nam in kako škoda, ga je ženi - vdovi. Težko je pisati in govoriti tolažilne besede ob svežem grobu... Toda, ko neutolažljivo stojimo ob grobu svojega drugega in ostajamo sami, nam bo v tolažbo, da je naš Ludvik, da je naš Luce rešen trpljenja in da je boljše se preselil v večnost, kakor živemu umirati. V uteho nam je ob tej žalosti, da je njemu, ki je že dotrpel — dobro.

In ko ne boš več hodil — dragi prijatelj — tod okrog Boča, v katerega si prav v tem času, ko se prebuja priroda, tako rad pohitel, boš vendar še med nami. Kakor takrat, ko si se poslavljaj od šole in ne od življenja, prav tako veljajo danes in na večno. Tebi takrat izgovorjene besede:

Ne zemlje moč, ne moč neba in ne pekla ognjena sila vezi ne bude razrušila: Naša srca zvesta kakor zdaj, [groba, ostanejo Ti vekomaj, vekomaj tudi preko Iké.

ljeno izobraževalno delo možno le v razredih pod 40 otroki. Ščasoma bo morala tudi oblast priti do tega spoznanja. Vsi učitelji pa bomo zagovorniki take zahteve!

6. Kaj meniš glede odnošajev med pedagoško prakso in teorijo? Pravijo, da praktik naj ne raziskuje in testira?

Še nedavno so bili odnošaji nekoliko skaligni, k čemer sem baje tudi jaz prispeval izdaten delež. Med teorietiki je razširjeno mnenje, da praktik naj ne raziskuje, ampak samo — uči! Mislim, da je ta ekstremizem že odpravljen. Sušmar je pač oni, ki ne ve, da mora učitelj vedeti, zakaj tako in tako dela, zakaj je otrok tak in tak in zakaj mora tako in tako postopati! Pri vsem tem mora otroka poznati, ne pa samo — učiti! Ravno testiranje je tak dodatek ali kontrola neprestanega učiteljevega opazovanja otrok. »Greh« bi bil res neodpustljiv, če bi kdo od praktikov hotel — brez kvalifikacije! — vršiti taka proučevanja v znanstvene svrhe. Jaz prepričan tako delo poklicanim in pravim, da je vsak strah neupravičen. Praktiki raziskujemo za podkrepitve lastne prakse — in nič več!

7. Kakšne načrte imaš za bodočnost?

Nič posebnega! Rad bi se spet posvetil sebi. Trenutno me najbolj zanima problem kurznege (tečajnega) pouka na višji stopnji. Morebiti bo iz tega še kaj zraslo. Pa še nekaj pogrešamo pri delu v šoli: priložnike za učitelje in otroke. Tudi na to bo treba misliti. Najbolj pa želim, da bi bila starši naših otrok v takih gmotnih in vzgojnih razmerah, da bi se deca mogla vsa posvetiti sebi in šoli ter neovirano rasti; učiteljem pa bi naj bila vzeta dnevna skrb za svoj lasten in družinski obstoj, da bi se vsak lahko posvetil svojim nalogam in ljudski prosveti!

E. Vranc.

Učiteljski pokret
Osnutek za slovensko normalo višine in težine otrok

ANKETA
O TELESNEM RAZVOJU UČENCEV.

ANKETA o telesnem razvoju učencev naj tvori osnovo za slovensko normalo otroške višine in teže. Vsi, ki so se doslej ukvarjali s telesnim razvojem našega solarja, so se pri svojih raziskavanjih morali opirati ali na dr. Stratzovo normalo, ki pa bolj odgovarja meščanskim razmeram v Nemčiji, kjer je višji življenjski standart, ali pa na Cammerer-Pirquetovo normalo, ki je za naše prilike bolj primerna, vendar pa nam ne ustreza v dovoljni meri. Potrebno je, da čimprej pristopimo k zbiranju točnih podatkov o višini in teži. Kolikor več bo zanesljivega gradiva, toliko točnejša in vernejša bo prva začasna slovenska normala. Zbiranje podatkov se bo moralo nadaljevati več let. Potrebujemo material iz vseh krajev Slovenije, dalje od najrazličnejših poklicev in starostnih dob od 7.—15. leta. Podatki v zdravstvenih listih so ustrezno približni, zato se moramo lotiti dela na novo.

Za to anketno polo si razvrstite vse učenec po teh vidikih:

1. po poklicnih kategorijah staršev,
2. po starosti učencev,
3. po spolu.

Dečke obravnavajte na posebni poli, deklice na posebni.

V rubriko 1. vpišite poklic staršev. Vse poklice grupirajte v naslednje skupine: mali kmetje, srednji kmetje, veliki kmetje, poljski delavci, industrijski delavci, obrtniki, nameščenci, ostali poklici. Za oceno, v katero grupo kdo spada, naj vam služijo pojasnila k oblačilni anketi, priobčeni v 17. številki »Učiteljskega tovariša« od 24. novembra 1938. Ko razvrstite vse učence v eno grupo, ločite to grupo od naslednje z debelejšo črto.

V rubriko 2. zapisujte imena učencev, ki so že grupirani po poklicni pripadnosti, po starosti, pričeni s najnižjo starostjo v tisti grupi.

V rubriko 3. vpišite učenčevo starost ob času merjenja. Leta ločite od mesecev s podpičjem, n. pr. 7; 8. Mesece ocenjujte tako: kar je pod 15 dni štejte kar k prejšnjemu mesecu, nad 15 dni k bodočemu, n. pr. nekdo je star 7 let, 8 mesecev in 9 dni, — vpišite mu kar 7; 8.

Rubrika 4. a vsebuje stojno višino v centimetrih. Učenec naj se boš postavi tesno ob merilni drog ali ob tablo, nakar mu s pravokotnim trikotnikom, čigar ena kateta naj drsi ob merilu, določite višinsko točko in nato odmerite, koliko centimetrov ima nad enim metrom ali pod njim.

Rubrika 4. b pa naj pokaže sedežno višino, ki bo važna za računanje pelidisov za določitev prehranjenosti. Na stol postavite meter, otrok naj se vsede zravnano tesno ob metru, nato pa odmerite tako kot pri stojni višini. Pazite, da se ne bodo otroci zgrbili!

Rubrika 5. bo pokazala otrokovo težo. Thtajte na decimalni tehtnici. Dečki naj imajo na sebi samo spodnje hlače, deklice samo srajco ali kombinežo. Težo vpišite tako: 34,7, natančneje ni potrebno.

Prilagamo vzorec anketne pole, da oni, ki pole slučajno niste prejeli, lahko sodelujete pri anketi. Na vzorcu je tudi praktičen primer, kako se podatki vpisujejo, da ne bo nejasnosti. Izdelajte si sami toliko pol, kolikor jih potrebujete. Rezultate pošljite zanesljivo do 1. aprila. Ako vam je še kaj nejasno, vprašajte takoj tov. Martina Menceja, učitelja v Šoštanju. Ponovno prosimo, da se lotite tega posla z vso vestnostjo.

Vzorec:

Sola:	Število anketirancev:	Razred:	Razrednik:
Kategorija poklicev staršev	Priimek in ime	Starost (let, mes)	Višina stojna (cm) sedežna (cm) Teža (kg, dkg)
1.	2.	3.	4. a 4. b 5.
m. kmet	Pirc Matija	7;-	112 63 21,4
sr. kmet	Jankovič Anton	7;2	115 59 19,7
ind. del.	Martinovič Vasja	7;-	121 65 22,3

Normala višine in težine po Cammerer-Pirquetu

Starost: let	Teža v kilogramih dečki	Višina v centimetrih dečki
7	23	115
8	25	120
9	27,5	125
10	30	130
11	32,5	135
12	35	140
13	37,5	145
14	41	151
15	45	157

M. P.

Splošne vesti

UCITELJSKI TABOR

V soboto, 18. t. m., so se sestali v Ljubljani predsedniki društev, katera se bodo udeležila Učiteljskega tabora.

Sklenili so, da se bo tabor vršil dne 11. marca t. l. v filharmonični dvorani ob 9. uri dopoldne. Popoldne se vrši ob 15. uri v ljubljanski drami predstava »Hlapci«, ki jo bo uprava dala po globoko znižani ceni. Opozarjamo že sedaj vse tovariše in tovarišice na to predstavo, za katero bo mogoče vstopnice tudi vnaprej rezervirati. Za vsa nadaljnja navodila glede tabora pazite na poročila v »Učiteljskem tovarišu«.

— Poziv voditeljem mladinskih zborov. Ze pred leti smo zbirali podatke o mladinskih pevskih zborih. Ti podatki so sedaj zastareli in ne ustrezajo faktu stanju. Zato se obračamo na vse voditelje mladinskih zborov, da pošljejo Učiteljskemu pevskemu zboru naslednje podatke:

1. Ime kraja, v katerem ima zbor svoj sedež, ev. ime zбора.
2. Leto ustanovitve.
3. Število pevcev.
4. Ime pevovodje.
5. Kraje in število nastopov.
6. Nujne potrebe zбора.
7. Eventualni predlogi in nasveti.

Te podatke potrebujemo radi evidence in radi načrta kako pospešiti delovanje mladinskih zborov. Podatke je treba poslati na naslov Učiteljskega pevskega zбора »Emil Adamič« v Ljubljani, Franciškanska ulica 6/l.

— Pedagoški tisk v Mariboru naproša vse poverjenike in šolske upravitelje za sledeče: Vračajte sezname naročnikov Ledine-kove knjige »Moj oddelek« v odprtih pismih kot »Poslovni papir« ter nalepite znamko za 75 par. Mnogi so namreč pošiljali v zaprtih kuvertah z znamko 1,50 din, kar ni potrebno. — Lep vzgled naročila je nudil tovariš S. P. s Ptujškega polja, ki je za Ledinekovo knjigo zbral 60 naročnikov. — Veliko zanimanje za knjigo vlada tudi v Srbiji ter smo samo iz Šabca prejeli že 46 naročil. — Niso redke tudi slovenske šole, kjer jo je učiteljstvo 100% naročilo. Vsem se upravni odbor iskreno zahvaljuje za zaupanje in požrtvovalnost. Kdor še naročilnice ni odposlal, prosimo, da to stori do 25. t. m. — **Upravni odbor.**

— Poverjenike Mladinske matice v zapadnem delu ljubljanskega sreza prosim, naj pošljejo svoje naslove takoj na: Nataša Zupančič, učiteljica v Tomišlju, p. Ig pri Ljubljani.

† Umrli je po kratkem trpljenju komaj 33 let star Savo Zupančič, sodni uradnik v Ložu, sin Janeza Zupančiča, šol. upravitelja v pokojni in brat Vide Hribovšek, učiteljice v Motniku, in Nataše Zupančič, učiteljice v Tomišlju. Učiteljski družini naše sožalje.

AKCIJA JUU ZA ČESKOSLOVAŠKE UČITELJE.

JUU — sekcija za dravsko banovino	din	3.000,—
Učiteljsko društvo Split	„	100,—
Učiteljsko društvo Gnjilane	„	410,—
Učiteljsko društvo Mionica	„	360,—
Učiteljsko društvo Štip	„	112,—
Učiteljsko društvo Ohrid	„	200,—
Učiteljsko društvo Nevesinje	„	100,—
Učiteljsko društvo Studeničko-Raška	„	540,—
Vsega	din	4.822,—
Prej zbrano in objavljeno	„	12.647,50
Skupaj	din	17.469,50

— Sreska učit. društva, ki še niso poslala »članskih seznamov« 1938./39. v smislu okrožnice štev. 731/38-39, prosimo, da to nemudoma izvrše.

Osebne zadeve

—i Upokojeni so z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 2. februarja 1939. učitelj(ice): Randl Roza iz Ljubljane, Jeraj Katarina iz Ljubljane, Kržiš Janko iz Loč, Čenč Ana iz Poljčan, Varl Ludovik iz Poljčan, Lukman Milica iz Pobrežja, Jakl Josip iz Ljubljane, Beljan Josipina iz Št. Petra, Jelenc Ivana iz Trebnje-ga, Lupša Franja iz Male Nedelje.

Učiteljska tiskarna

—t Najnovejši Brockhausov Atlas z zdajnimi razmejitvami kupite v Knjigarni Učiteljske tiskarne že za din 260,—.

—t Važno je, da veste, da lahko nakupite v Knjigarni Učiteljske tiskarne knjige na obroke.

—t Ne mučite solarjev s suhoparnim poučevanjem brez učil! Danes dobite za majhen denar vse, kar naredi šolsko delo zanimivo. — Zgodovinske in zemljepisne sličice so idealno učilo!

—t Knjiga je najcenejša zabava in najprijetnejša prijateljica.

—t Šolskim upraviteljstvom Ljubljane in ljubljanske okolice priporočamo zemljevid Ljubljane in ljubljanske okolice. Zemljevid ne sme manjkati v nobeni šoli.

—t Zakaj si ne naročite zgodovinskih in zemljepisnih sličic? Zakaj si ne olajšate šolskega dela? S sličicami boste dosegli, da bo zgodovinski in zemljepisni pouk zanimiv. Naročite in poskusite, kar bi morali že davno napraviti, ne bo Vam žal. Uspeh bo boljši!